

SİRKÜLER
Sayı: 2010/117

İstanbul, 07.09.2010
Ref: 4/117

Konu:

DANIŞTAY 4. DAİRESİ FAKTORİNG ŞİRKETLERİNİN FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN ALACAKLARI İÇİN VUK MADDE 323 KAPSAMINDA ŞÜPHELİ ALACAK KARŞILIĞI AYIRMALARINDA BU ALACAKLAR İÇİN HÂSILAT YAZILMIŞ OLMA ŞARTININ ARANAMAYACAĞINA DAİR KARAR VERMİŞTİR

90 Sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin, 545 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 3/c maddesinde faktoring şirketi “Mal veya hizmet satışlarından doğmuş veya doğacak alacakları temellük ederek tahsilini üstlenen bu alacaklara karşılık ödemelerde bulunarak finansman sağlayan şirket” olarak tanımlanmıştır.

Factoring büyük miktarlarda kredili satış yapan firmaların, bu satışlardan doğan alacak haklarının “faktor” veya “factoring şirketi” olarak adlandırılan finansal kuruluşlar tarafından satın alınması esasına dayanan bir faaliyettir.

Factoring işleminin maliyetini; satıcının faktor’e ödediği komisyon ve faiz (iskonto) oluşturmaktadır. Faktor, kredibilite araştırması, üstlendiği risk, alacak hesaplarının tutulması, alacağın tahsilatı vb. hizmetler karşılığında faktoring işleminin tipine bağlı olarak devraldığı alacaklar üzerinden satıcıdan belli oranda bir komisyon almaktadır. Komisyon oranı; alıcıların sayısı, alıcıların kredibiliteleri, çalışılan iş kolunun özellikleri, satıcının taahhüt ettiği yıllık ciro, faktoring yapılan ülkelerin risk durumu, alacakların para cinsi vb. kıstaslar göz önünde tutularak saptanmaktadır.

Factoring hizmetlerinde, faktor, genellikle kredili satışlar toplamının % 80’i civarındaki bölümünü satıcıya nakit olarak derhal, kalan bölümü ise alıcıdan mal bedelinin tahsilâtını müteakip ödemeyi taahhüt etmektedir. Böylece, satıcı, kredili satışlardan doğan nakit ihtiyacını istediği zaman kolayca karşılayabilmektedir.

Factoring şirketleri kambiyo senetlerine dayalı olsa bile, bir mal veya hizmet satışından doğmuş veya doğacak fatura veya benzeri belgelerle tevsik edilemeyen alacakları satın alamazlar veya tahsilini üstlenemezler.

Factoring sözleşmeleri iki şekilde yapılmaktadır; rücu edilebilir ve rücu edilemez sözleşmeler. Rücu edilemez faktoring işleminde alacak faktoring şirketi tarafından kesin olarak temlik alınmış olup, kendi aktifinde kayıtlı bulunmaktadır. Buna karşılık rücu edilebilir faktoring işleminde tahsil edilemeyen alacak faktoring şirketi tarafından müşterisine rücu edilerek geri temlik yapılmaktadır.

Factoring şirketlerinin faaliyetleri neticesinde dava veya icra aşamasına gelen alacakları için şüpheli alacak karşılığı ayırıp ayıramayacakları konusu sürekli olarak tartışılmıştır.

Rücu edilebilir faktoring işleminde faktoring firmasının devraldığı alacak ile ilgili olarak muhatap olan tüm taraflara (asıl borçluya ve alacağı devreden kişilere) dava açmış olması gerekmektedir. Bir diğer söyleyişle, hem asıl borçludan hem de alacağı devreden kendi müşterisinden alacağını takip etmiş, tahsil edememiş ve konuyu yargıya intikal ettirmiş olması gerekmektedir.

Maliye İdaresi'nin konuya yaklaşımı her iki sözleşme tipi açısından da karşılık ayrılabilir azami tutarın daha önce hâsılat yazılan faiz ve komisyon tutarı kadar olabileceği yönünde olmuştur. Örneğin: Faktoring firması devraldığı 1.000.000 TL tutarındaki alacak için alacağını devreden tarafa 900.000 TL ödeme yapmıştır. Geriye kalan 100.000 TL ise faktoring firmasının hâsılat kaydettiği faiz ve komisyon geliridir. İşte bu 1.000.000 TL vadesi geldiğinde borçlusu tarafından ödenemez ise ve faktoring firması alacağı devreden taraftan tahsilât yapamayıp da konuyu yargıya intikal ettirirse, Maliye İdaresi'nin görüşüne göre ayıracağı şüpheli alacak karşılığının sadece 100.000 TL tutarındaki kısmı vergiye tabi kazançtan indirilebilecektir.

Vergi incelemesine alınan bir faktoring firmasında da şüpheli alacak işlemleri eleştirilmiş ve cezalı tarhiyat yapılmıştır.

Konuyu yargıya intikal ettiren faktoring firması İstanbul 6. Vergi Mahkemesi'nin aleyhine vermiş olduğu kararı Danıştay'da temyiz etmiştir.

Danıştay 4. Dairesinin, 15.06.2010 tarihli ve E.2009/2277 – K.2010/3654 sayılı kararının özeti aşağıdaki gibidir.

“30.09.1983 tarih ve 90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 3.üncü maddesinin (c) bendinde faktoring şirketi, mal ve hizmet satışlarından doğmuş veya doğacak alacakları temellük ederek tahsili üstlenen, bu alacaklara karşılık ödemelerde bulunarak finansman sağlayan şirket olarak tanımlanmıştır.

*Davacı şirket, kredili satış yapan firmaların, bu satışlardan doğan alacak haklarını temellük ederek **finansal bir faaliyet** yürütmektedir. Faktoring anlaşması ile satıcı firmanın gerçekleştirdiği kredili satışlardan doğan alacakların vadesinde tahsili, satıcı firmaya kredili satış tutarının belli oranında kredi verilmesi, müşterilerin mali durumlarının takibi gibi işlemler gerçekleştirmektedir. Faktoring sözleşmelerinin rücu edilebilir nitelikte olması halinde tahsili gerçekleşmeyen alacaklar için müşteriye rücu etme hakkı saklı olmakla beraber, eğer şirket, **alacağını müşteriden de tahsil edemez ise risk üstünde kalmaktadır. Dolayısıyla, davacı şirketin faaliyet alanı ile ilgili olup, gerek asıl borçludan gerek müşterisinden tahsil edemeyip icra takibine başladığı faktoring alacaklarının ticari kurallara uygun olarak ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 323.ncü maddesinde belirtildiği şekliyle ticari kazancının elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.***

Bu durumda, ticari faaliyetin bir unsuru olan ve icra yoluyla takip edilen alacaklara ilişkin olarak Kanunda öngörülen şüpheli alacak karşılığı ayırma koşulları olayda gerçekleşmiş olup, davacının imzaladığı faktoring sözleşmelerinin geri dönülebilir nitelikte olduğu ve söz konusu alacakların hasılat olarak kayıtlara intikal ettirilmediği gerekçesiyle karşılık ayrılmayacağı ileri sürülerek yapılan tarhiyatta ve bu tarhiyata karşı açılan davayı reddeden Vergi Mahkemesi kararında yasaya uyarlık bulunmamaktadır.

Görüldüğü üzere Danıştay 4. Dairesi, faktoring firmasının kanunla tanımlanmış faaliyetleri neticesinde oluşan ve VUK Madde 323 kapsamında dava ve icra safhasına gelen alacaklarını “**ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili**” bulmuştur.

Söz konusu karar davayı açan mükellef ile Maliye Bakanlığı arasındaki uyuşmazlık açısından hüküm ifade etmekle birlikte; Danıştay’ın konuya bakışı açısından fikir verici mahiyette olup, benzer davaların da mükellef lehine sonuçlanmasının muhtemel olduğu kanaatindeyiz.

Saygılarımızla,

**DENGE DENETİM YEMİNLİ
MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.**